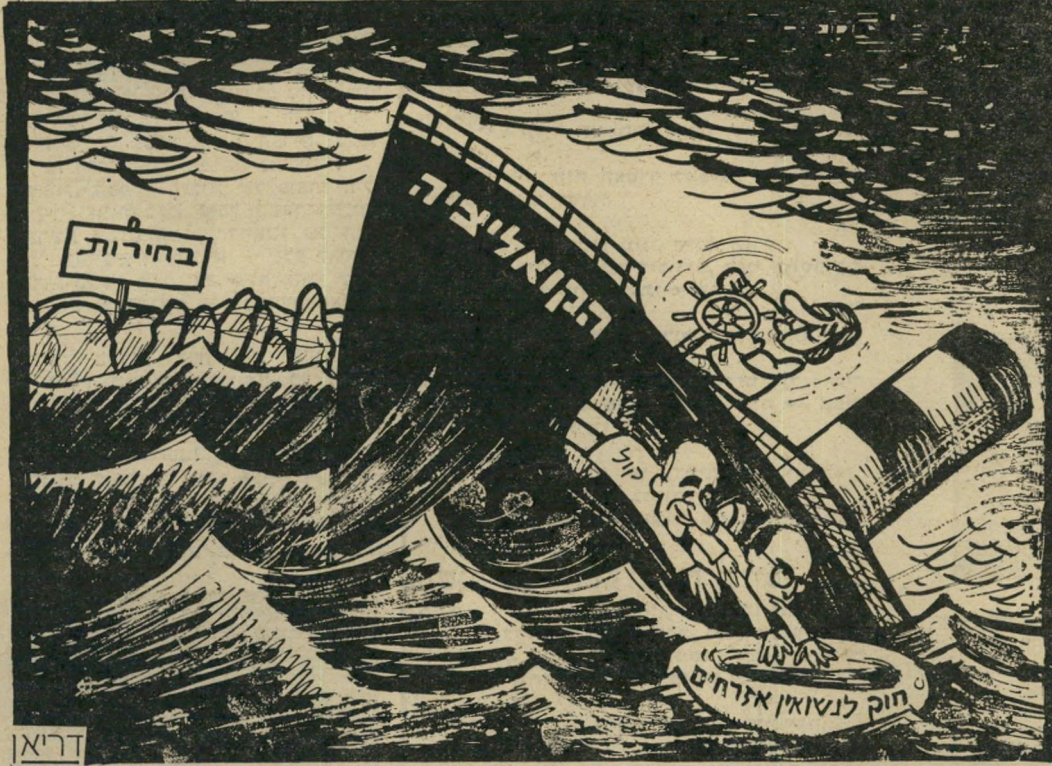

מתחננים? מתגרשים?

כדי למנוע זאת, העלו את הטענה כי ההצעה אינה מפרה, בעצם, את הסטאטוס-קוו המקודש, הקבוע בקווי היסוד של המשלה. אולם זוהי טענה מופרכת. ברור שקביעת מוסר שני רושמי-נשואין מפרה את הסטאטוס הזה — ובכך כל החיוב, שבחצעת-החוק, אינו שמרה על הסטאטוס-קוו, דא היה בה כל ערך.

המיפלה יכלה, כמובן, לטעון כי הסטאטוס-קוו הופר פעמים רבות על-ידי המשלה עצמה, לטובת הכפיה הדתית. למשל: שינוי חוק השבות בסעיף "מיהו יהודי" היה הפרה קיצונית של הסטאטוס-קוו. אולם קשה לל"ע להעלות טענה זו — מכיוון שהם עצמם היו שותפים לאותה יוזמה חוקית, שנועדה לרוקן מתוכנה החלטת של בית-הדין העליון, בפרשת רס" בני שליט.

גולדה, הגידי לנו כן

נשי ל"ע מופתעים מתגובת גולדה. בסתר ליבם חשבו כי תסתפק בנויפה קלה, מבלי להסיק מסקנות. כך היה הכל מסתדר בסדר. הל"ע היו מעלים את ההצעה, רוב הכנסת היה מסיר את תה מסדריהם. הל"ע היו זוכים באהדה ובפנים מה מצויינת לקראת הבחירות הבאות, ושום דבר לא היה משתנה.

מכיוון שהסיעה קיבלה בבחירות האחרונות רק כ-40 אלף קולות, ואין כל פרופורציה בין מעמדה בציבור ובין חלקה בשלל השילטון, היתה עלייה בכוחה. בעיקבות פרשה זו, דרושה לה מאוד.

אלם גולדה לא רצתה להתחשב בשיקולים אלה. בליבה כירסמה דאגה אחרת: אם תיתן חופש לל"ע בעניין זה, יירשו צעירי המסדר המשתוללים, או אף ראשי המסדר, זכות דומה כדי לשפר את מצבם לקראת הבחירות. הקואליציה היתה הופכת לאנתרופיה, וגולדה היתה טובעת בתהוירובותיה.

לכן החליטה גולדה לחזות נוקשה, דאיים על ל"ע בגירוש מן הממשלה.

לתוך המידבר?

התקרב מועד ההכרעה שאין ממנה נסיגה, עמדו הל"ע בפני ברירה אכזרית. מצד אחד קסמה להם הפירסומה העצומה לה זכו, והיתרון העצום שפרשה זו תיתן להם לקראת הבחירות. בן לילה חל לדעתם, שינוי מוחלט בסיכוייהם בבחירות. מצד שני חששו מפני התוצאות המיידיות. אפילו למען תכסיס בחירות, לא היה להם חשק להתגרש מן הממ"שלה. לשבת למעלה משנה במידבר האופוזיציוני — ואולי להתחייב בנפשים גם לקראת הקואליציה הבאה, אם גולי-דה תעמוד שוב בראשה.

זרקוריו הפירסומות הפכו את חתוליהכית דאריה זמני. השבוע ציפו ככנסת להיחלץ אם החיה תתנהג, בסופו של דבר, כחתול או כאריה.

נשי המערך לא האמינו למראה עיניהם. "איך חתוליהכית הנה הפך פתאום לאריה?" השתאה אחד מהם.

גם לשאר חבריה-הכנסת היה קשה להאמין לשינוי הפיתאומי שחל בל"ע — הסיעה ה"ממושמת ביותר ככנסת, והשותפה הנאמנה ביותר של מיפגת-השילטון.

לכאורה, סותרת התנהגות המיפלה השבוע את כל דרכה. קרימנחה אחד הדרך את ראשיה בכל הגיל-גולים, מן הפרוגרסיבים בראשית ימי המדינה, דרך המיפ-לגה הליברלית המאוחדת, ועד למיפלה הליברלית העצ-מאית, כשזו התפלגה.

קרימנחה זה היה: שיתוף-פעולה עם מפא"י, גם היא ככל גידגוליה, עד למערך הנוכחי. שותפות מובנת-מאלה, הכדאית לשני הצדדים — מעין נשואין אזרחיים שאין בהם גט.

יתכן שאילו ציפו הל"ע מראש לתגובה חריפה מצד גולדה, היו מוותרים על כל העניין בעודו באיבו. אבל היה נראה להם כי הצעת-החוק כה קטנה לא תעורר רעש ממשלתי רב מדי.

אך כרגע שהסיעה הודיעה על כוונתה להגיש את הצעת-החוק, היא נגרפה בתהליך שגא היה זה עוד שריטה עליו.

דרך הנסיגה נחקה

הודיעה על הכוונה הפכה לסנסציה, גרמה להכרזות והכרזות-נגדיות. הל"ע, שנשכחו כמעט במשך שנתיים וחצי, מצאו את עצמם לפתע במרכז זרקורי הפירסומה. משה קול וגדעון האוזנר רואיינו בטלוויזיה וברדיו, פור-סמו בעיתונות. אפילו עסקני-מישנה השתופו לפתע באור הורקורים.

להפתעתם, נוכחו לדעת שהעניין הקטן אינו קטן כלל — וכי נגעו במיקרה בעצב רגיש מאוד של הגוף הציבורי. רגישות זו גברה בגלל פרשת "הממזרים" — האח והאחות לנגר.

במשך כמה שבועות נהגו מן הפירסומה, יום אחד היה נדמה שיגישו את ההצעה, למחרת היום שלא יגי-שו — וכך הלכה הפירסומה ורבתה.

אמר אז ח"כ קנאי: "שום הצעת-חוק שהוג"שה לכנסת לא קיבלה בליכך הרבה פירסומה כמו הצעה זו של א הוגשה עדיין."

אחרי פירסומת זו, לא יכלו הל"ע להיסוג עוד. הם הגישו את ההצעה, בלויית תזמורת גדולה של פירסום. מאז מונחת ההצעה על דוכן הכנסת, כמו פיצצת זמן מתקתקת. כדי לחסום בפני הל"ע את דרך הנסיגה, הגישו סיעת העולם הזה — כוח חדש הצעה משלה, הוזה מילולית עם הצעת האוזנר. אילו נסוג האוזנר מהצעתו, היתה עולה הצעה שנייה זו, ומעמידה את ל"ע בפני הצורך האכזרי להחליט איך להצביע עליה — בעדה, ולהסתכן באותה סכנה כאילו הצביעו בעד הצעתם של עצמם, או נגדה, ולהיות ללעג בעיני המדינה כולה.

הסטאטוס-קוו הקדוש

מצב שנוצר, שוב לא יכלו לל"ע להיסוג. לפי תקנון הכנסת, רשאית המשלה לעכב במשך חודשים את הדיון על הצעת-חוק פרטית. סעיף זה בא כדי לתת לממשלה את האפשרות לבדוק את ההצעה מבחינה מישפטית, ולהחליט עליה מבחינה פוליטית. בעוד שבועיים יכלה סיעת העולם הזה — כוח חדש להעלות את הצעתה שלה. הצעתו של האוזנר, שהוגשה במועד מוקדם יותר, כבר היתה מוכנה לדיון לפני כמה שבועות.

השבוע החליטו להעלותה — ויהי מה. אולם לל"ע לא היה כל חשק לפרוש מן הקואליציה, המבחינה לה תועלת כה רבה, ובכך זה ההטבות הכרוכות בשילטון לגבי מיפעליה הכבדלים של המפלגה, וחלקה בשלל התקציבים של הממשלה, ההסתדרות והסוכנות.

מערך היו ל"ע תמיד השותף הנוח והזול, ביותר, שהנחיל לה רוב מוחלט ואיפשר לה לרכוש שותפים נוספים במחיר זול.

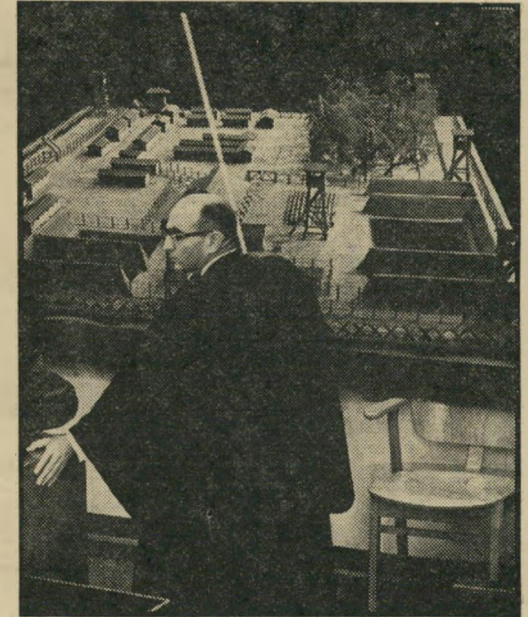
בתמורה היה המערך נדיב. תיק אחד או שניים, שר וסגן-שר, ואפילו מקום בוועדת-החוקי-הביטחון שלא הגיע לל"ע לפי המפתח. כיום יושב על כיסא זה, השייך למע-רן, ח"כ גדעון האוזנר.

אם כן, מדוע עלה לפתע על דעת ל"ע לסכן

נגד נשואין אזרחיים

המדוע היה המערך נדיב. תיק אחד או שניים, שר וסגן-שר, ואפילו מקום בוועדת-החוקי-הביטחון שלא הגיע לל"ע לפי המפתח. כיום יושב על כיסא זה, השייך למע-רן, ח"כ גדעון האוזנר.

אם כן, מדוע עלה לפתע על דעת ל"ע לסכן

גדעון האוזנר (כתובע במישפט אייכמן) הנה 199 חתול-בית לאריה?

את כל זה תמורת הצעת-חוק שאין לה שום סיכוי להתקבל?

הדבר קרה כמעט במיקרה. עוד לפני פחות מחצי שנה הצביעה סיעת ל"ע נגד הצעת-חוק של אורי אבנרי להנהיג בארץ נישואין וגירושיין אזרחיים.

היא לא הסתפקה בהימנעות, כמו מש"ם, אלא הרימה את היד נגד, תוך הכרזה מפורשת שהיא מתנגדת בחלט לנשואין אזרחיים.

אולם ל"ע יונקת חלק ניכר מקולותיה מן הציבור המתנגד לכפיה דתית, הרואה בל"ע את אחד הכוחות הפעילים בשטח זה. לכן חששו אנשי ל"ע כי ההצעה נגד נשואין אזרחיים עלולה להעביר קולות למיפלגות שהן עיקביות יותר במילחמה נגד הכפיה.

כמוצא מכובד הוחלט להגיש הצעת-חוק, שאינה באה להנהיג נשואין אזרחיים ממש, אלא רק לספק דרך ממלכי-תית לנשואי זוגות יהודיים חריגים, שאינם יכולים להי-נשא לפי ההלכה. למשל: כהן וגרושה, ממורים וכיוצא באלה. על ההצעה חתם ח"כ גדעון האוזנר. (הצעות-חוק פרטיות מוגשות, רשמית, על-ידי ח"כים, לא על-ידי הסיעות.)

זהו תיקון קטן, אך יש לו משמעות לטווח ארוך. אינו היה מתקבל, היה קם בארץ לראי-שונה מוסר שני, "רושם נשואין" אזרחי — וכך היתה מובקעת פירצה בחומה, שניתן להרחיב בה בעתיד.

באמצעות הצעת-חוק זו קיוותה המיפלה כי ישכחו לה את חלקה באחריות לחקיקת חוקי "מיהו יהודי", והכנסת הגדרה אורתודוכסית נוקשה לחוקי השבות.